

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

C-uppsats

Yttrandefrihet och koranbränningar:

En kvalitativ idéanalys av hur Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Moderaterna förhåller sig till skadepincipen och institutionella perspektiv.

Författare: Tereze Abazi

Handledare: Torgny Klasson

Examinator: Helena Ekelund

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Termin: HT2023

Ämne: Statsvetenskap

Nivå: C-uppsats

Abstract

The aim of this paper is to examine how the Swedish political parties the Sweden Democrats (SD), Social Democrats (S), and the Moderates (M) relate to the principle of freedom of expression and the burning of the Quran, which has sparked a Koran crisis as well as a security crisis in Sweden in 2023. The analysis methodology applied in this study is a descriptive idea analysis, which aims to identify values, descriptions, and prescriptions conveyed by the parties during their speeches and debates. The paper also applies three theoretical perspectives: Sociological institutionalism, rational choice institutionalism and John Stuart Mill's harm principle, to explain and evaluate the parties' arguments and positions through institutional factors, rational choice, and moral principles. The study reveals noteworthy disparities in the perspectives of the parties concerning the significance of freedom of expression, the causes and consequences of the Koran burnings, and the appropriate measures to deal with the situation. This research facilitates comprehension of the political discourse and the course of action associated with a contentious and delicate topic that impacts the democracy and security of Sweden.

Nyckelord

Kvalitativ studie, Koranbränning, Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Moderaterna, Idéstudie, The harm principle, Sociologisk institutionalism, Rational choice institutionalism

Tack

Jag vill framföra ett stort tack till min handledare Torgny Klasson för hans hjälp och stöttning i uppsatsskrivandet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Sverige och koranbränningar	2
2	Tidigare forskning	1
2.1	Ur ett utomvetenskapligt perspektiv.....	1
2.2	Ur ett inomvetenskapligt perspektiv.....	1
3	Syfte och frågeställningar	6
3.1	Syfte	6
3.2	Frågeställningar	7
4	Teori	8
4.1	John Stuart Mills” The harm principle”:	8
4.2	Sociologisk institutionalism:	10
4.3	Rational choice institutionalism:	11
4.4	Hur hänger dessa teorier ihop?.....	12
5	Metod och material	14
5.1	Metod	14
5.2	Diskussion kring metodval.....	18
5.3	Material	19
5.4	Avgränsningar	20
6	Analys	21
6.1	Sverigedemokraterna (SD).....	21
6.2	Socialdemokraterna (S).....	23
6.3	Interpellationsdebatt om koranbränningarna mellan SD och M.....	25
6.4	Gunnar Strömmer (M):.....	26
6.5	Richard Jomshof (SD):.....	27
6.6	Riksdagsdebatten september 2023: Statsminister Ulf Kristersson (M):...	28
7	Slutdiskussion	29
7.1	Sverigedemokraterna.....	32
7.2	Socialdemokraterna.....	33
7.3	Moderaterna	34
8	Vidare forskning	35
9	Källförteckning	37

Tabell 1.....	4
Tabell 2.....	6
Tabell 3.....	15
Tabell 4.....	31

1 Inledning

I början av 2023 brändes en Koran utanför Turkiets ambassad i Stockholm den 21 januari. Sedan dess har det rapporterats om flera andra koranbränningar i Sverige, och det här satte ett fokus på Sverige och dess inställning till islam. Svenska intressen hotades då det talades om eventuella konsekvenser för den svenska processen mot Nato-medlemskap och uppmaningar om bojkott av svenska företag och produkter på sociala medier (*Svenska institutet, 2023*). De svenska politikerna inom de olika riksdagspartierna började diskutera vilka åtgärder som kan komma på tal för att minska hatet och förekomsten av koranbränningar. Finland har en ”trosfridslag” vilket innebär att det är förbjudet att häda Gud (*Nylund, 2023*). Danmark och Norge har liksom Sverige haft en grundlagsstadgad rätt att få demonstrera och att det är tillåtet att bränna heliga skrifter vid demonstration. Dock har Danmarks politiker infört ett lagförslag om att göra det straffbart att offentligt bränna koranen, bibeln eller toran (*Ekström, 2023*). Eftersom Finland har ett förbud mot brännande av heliga skrifter och att Danmarks regering diskuterar möjligheten till ett förbud, sätts Sverige i en alltmer utsatt position då en förväntan skapas hos de berörda av koranbränningarna att Sverige ska införa ett förbud. Sveriges relation till muslimska länder har också tagit skada av rapporteringen av koranbränningar vilket Svenska institutet (2023) tagit fram. Danmarks lagförslag om att förbjuda koranbränningar sägs komma efter den senaste tidens kraftiga reaktioner mot dessa, vilket kan öka påtryckningarna på svenska politiker att komma med liknande lagförslag och följa i Danmarks fotspår (*Ekström, 2023*). Koranbränningen som tog plats i januari satte startskottet för en rad koranbränningar som följde efter det, och ledde till att man började tala om en *korankris* i Sverige.

WVS (world values survey) har visat att Sverige är ett extremt sekulärt land. Ett sekulariserat samhälle innebär enligt WVS (2023) att man har värderingar som är motsatta de traditionella värderingarna. Dessa samhällen lägger mindre vikt vid religion, traditionella familjevärderingar och auktoritet

(*World values survey, 2023*). Det svenska samhället är motsatsen till de flesta muslimska samhällen och värderingar som lägger större vikt på tradition och religion. Det här kan bidra till missförstånd och civilisationskrockar som vi har sett utspela sig i kritiken som riktats mot Sverige och svensk lagstiftning. Sverige väckte uppmärksamhet runtom i världen som världens första land som antog en lag för att reglera rätten till det fria ordet (Tryckfrihetsförordningen) 1766 och upprättandet av offentlighetsprincipen som än idag är unik i världen (*Bergman, u.å.*). Sverige som land har alltså en långtgående demokratisk historia där man värderat fri åsiktsbildning och demokratiska rättigheter för medborgarna, vilket till viss del kan förklara varför yttrandefriheten ligger oss varmt om hjärtat. En grundläggande demokratisk princip är alla individers lika värde och rätt till samma friheter. I ett demokratiskt samhälle har medborgarna rätt att tänka och känna som de vill, samtidigt som de fritt kan uttrycka sina åsikter i tal eller skrift (*Justitiedepartementet, 2023*). När jag talar om yttrandefriheten är det med hänvisning till grundlagen *Regeringsformen* som omfattar ett skydd för opinionsfriheterna (*Regeringen, 2023*). Petäjä skriver i sin avhandling (2006, 10) att det finns en allmän konsensus om värdet av yttrandefriheten för en demokrati. Vidare skriver Petäjä (2006, 176) att ”*ett demokratiskt samhälle främjas av att det existerar en kommunikationsprocess som är pålitlig i betydelsen att den innehåller åsiktsmångfald*”. Det är svårt för ett samhälle att uppfylla full yttrandefrihet då inskränkningar av denna redan existerar. Att bränna böcker är en handling som historiskt sätt har kritiserats och benämnts som antidemokratisk. Men när det kommer till brännande av heliga skrifter har man skiftat och anser att det är en demokratisk rättighet att få göra det, trots att många tar illa vid sig. Går yttrandefriheten för långt eller ligger det i folkets intresse att tillåta en sådan frihet utan begränsningar?

1.1 Sverige och koranbränningar

Det är inte enbart under år 2023 som koranbränningar i Sverige har ägt rum eller uppmärksamats. Diskussionen kring en vidare inskränkning av yttrandefriheten med hänsyn till koranbränningar har varit aktuell vid de tillfällen då dessa situationer har uppstått. Den danske advokaten och

aktivisten Rasmus Paludan har ofta hamnat i blåsväder då han är känd för att genomföra koranbränningar. År 2019 började han genomföra koranbränningar vid offentliga möten i Danmark, och dessa resulterade ofta i våldsamma motdemonstrationer (*Andersson & Kjellmer, 2023*). Året därpå, 2020, ville Paludan sprida vidare sina idéer kring koranbränningar till Sverige. Han stoppas dock av svensk polis vid Öresundsbron på väg till Malmö för att utföra en koranbränning. Det hela resulterar i att Paludan får två års inreseförbud till Sverige (*Andersson & Kjellmer, 2023*). Rasmus Paludan, som har en förälder som är svensk, registrerade sitt svenska medborgarskap så att han utan problem skulle kunna resa in i landet och inte få inreseförbud. Detta leder till att han år 2022 genomför en Sverigeturné med koranbränningar, vilka resulterar i de våldsamma påskupploppen som tog plats i olika städer i april 2022 (*Andersson & Kjellmer, 2023*). Koranbränningen utanför Turkiets ambassad i år uppmärksammades dock i högre utsträckning än tidigare koranbränningar 2020–2022 och har lett till ökat hot mot svenska myndigheter och företag. Svenska Institutet (2023) skriver om att anledningen till att uppmärksammandet har ökat ligger i Nato-diskussionerna med Turkiet och att den första koranbränningen år 2023 just tog plats utanför Turkiets ambassad. Totalt noterades över 2 miljoner inlägg och artiklar utomlands, vilket gör det till en av de mest omskrivna Sverigerelaterade händelserna i världen (*Svenska institutet, 2023*).

2 Tidigare forskning

I det här avsnittet diskuteras forskningsproblemets inom- och utomvetenskapliga relevans. Vidare går jag igenom den tidigare forskningen som ligger till grund för uppsatsen och som har använts som stöd och inspiration för den forskningen som bedrivits i den här uppsatsen.

2.1 Ur ett utomvetenskapligt perspektiv

Koranbränningarna äventyrar folkets trygghet i samhället och kan bidra med en negativ bild av Sverige, vilket kan leda till säkerhetsproblem som vi har sett utspela sig under året 2023. Yttrandefriheten är en av demokratins pelare och byggstenar. Den rättigheten och friheten har redan inskränkts tidigare då man införde brottet hets mot folkgrupp. Att vidare inskränka yttrandefriheten kan uppfattas som ett hot mot den svenska demokratin därav kan svenska politiker som representerar landet uppfatta det som mycket viktigt att respektera de demokratiska och sekulära principer som dagens Sverige grundades på. Gränsdragningsproblematiken kring yttrandefriheten är inte nytillkommen utan har varit aktuell vid flera tidpunkter under historiens gång. Det är dock nu vi får se vilka konsekvenser det kan få för den svenska befolkningen, likaväl som för svenska intressen utomlands och Sveriges rykte (*Svenska institutet, 2023*).

2.2 Ur ett inomvetenskapligt perspektiv

Melina Constantine Bell argumenterar för att John Stuart Mills "skadepincip" och hans "Greatest Happiness Principle" bör användas för att sätta gränsen för oreglerad yttrandefrihet som hotar att orsaka skada andra medborgare (*Bell 2021, 162*). Man bör reglera dessa yttranden för att minimera skada och se till att regleringen i sig inte orsakar större skada än den förhindrar. Alla personers intressen ska behandlas med samma omsorg. Själva syftet med Bells artikel är (1) att visa att oavsett hur stötande ett tal kan vara, bör det inte undertryckas med tvång. Samt (2) att påvisa att det finns vissa yttringar som inte förtjänar skydd av yttrandefriheten. Till exempel fördomsfulla förolämpningar vars mål är att angripa eller attackera. Dessa yttringar är ytterst skadliga eftersom de misslyckas med att uttrycka en

genuin åsikt eller ståndpunkt (*Bell 2021, 164*). Hon bidrar med en intressant diskussion och perspektiv på hur man bör se på begränsningen av vissa yttranden med skäl av att det ligger i samhällets intresse. När förolämpningar sker mot särskilt utsatta grupper i samhället som utgör en minoritet bidrar det till att reproducera och förstärka ett förtryckande system (*Bell 2021, 172*). Bell hade velat se att samhället upplyser sina medborgare om de skador som trångsynta förolämpningar kan orsaka. Bell landar i slutsatserna att det är moraliskt oförsvarbart att genom tvång försöka begränsa vissa former av kränkande yttranden. Fördomsfulla och trångsynta förolämpningar klassas som mycket skadligt och har enligt författaren skyddats av samhället utan motivering. Bell hävdar att med hjälp av det ramverk som hon föreslagit är det sannolikt att samhället begränsar andra former av skadligt tal som det i nuvarande läge skyddar (*Bell 2021, 179*).

Avhandlingen som Ulf Petäjä skrev 2006 vid namn "*Varför yttrandefrihet?*" bidrar med en stark grund i förståelsen av vad innebörden av yttrandefrihet har för ett demokratiskt samhälle. Petäjä menar att det finns en lucka i statsvetenskaplig forskning kring varför yttrandefriheten är någonting viktigt. Genom att inte diskutera innebörden av yttrandefriheten för samhället, riskerar den att tas för givet och kan i värsta fall resultera i att odemokratiska idéer lättare får fäste utan motstånd (*Petäjä 2006, 12*). Vidare argumenterar Petäjä (2006, 12) att avsaknaden av en diskussion och förståelse kring innebörden av yttrandefrihet är den främsta källan till att gränsdragningsproblemen blir omtvistade och kan resultera i att diskussionerna blir godtyckliga. Syftet är att undersöka varför yttrandefriheten är värdefull i en demokratisk kontext. Petäjä använder sig av fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen och dessa är: Mills sanningsargument, Meiklejohns demokratiargument, Bollingers toleransargument och Scanlons två autonomiargument. De slutsatser som Petäjä landar i är att värdet *pålitlig kommunikationsprocess* ger förklaring till yttrandefrihetens ovärderlighet för ett demokratiskt styrelseskick. Han kommer även fram till ett principiellt svar på frågan om var gränserna för yttrandefrihet bör dras. Gränsdragningsfrågan och rättfärdigandet av

yttrandefrihet går hand i hand och innebär att yttrandefriheten rättfärdigas med hjälp av värdet *pålitlig kommunikationsprocess* och kan endast begränsas om den processen är frånvarande eller skadad (*Petäjä 2006, 175*).

Med hjälp av Petäjäs forskning har jag tagit fram väsentliga argument **för** yttrandefrihetens positiva inverkan på kollektivet och samhället och argument **mot** yttrandefriheten, alltså när yttrandefriheten går för långt och en inskränkning eller begränsning är i fråga.

För yttrandefriheten:

Sanningsargumentet som jag kommer komma till i teori-delen är en av motivationerna för yttrandefrihet då John Stuart Mill argumenterar att alla åsikter, rätt eller fel, är viktiga komponenter för ett blomstrande intellektuellt samhälle (*Petäjä 2006, 42*). Toleransargumentet ger en tydlig bild av relationen mellan yttrandefrihet och tolerans och menar att yttrandefriheten är ett socialt instrument vars syfte är att motverka människans inneboende generella intolerans. Den centrala funktionen av yttrandefriheten är att skapa en offentlig miljö där olika uppfattningar och idéer tillåts (*Petäjä 2006, 71*). Det innebär att höga krav ställs på staten när det gäller begränsandet av en åsikt. Skulle det bli aktuellt med en begränsning måste fokuset ligga på skälet för begränsningen snarare än på själva yttrandets innehåll (*Petäjä 2006, 110*). Autonomiargument I och II går i liknande tankebanor då man talar om yttrandefriheten som *institution* och att individer är *rationella*, autonoma varelser som har rätt till olika information och yttrandefrihet för att kunna delta i den politiska processen (*Petäjä 2006, 143*). Staten har alltså inte rätt att begränsa individernas rätt till information då det leder till att individerna inte längre kan betraktas som rationella varelser. Tillgången till information och ett fritt informationsflöde är viktigt i en demokrati. Skillnaden mellan autonomiargument I och II är synsättet gällande hur man värderar autonomi (*Petäjä 2006, 110, 143*). Demokratiargumentet ligger i linje med vad sannings- och toleransargumentet syftar till när det gäller yttrandefriheten. Möjligheten att få tillgång till offentlig och politisk information är avgörande för att ett demokratiskt samhälle ska kunna

blomstra. Dessutom är tolerans mot olika åsikter och individuella skillnader av yttersta vikt. Yttrandefrihet ses dessutom som ett sätt för att förbättra individers intellektuella förmåga genom att utsätta dem för olika åsikter och information (Petäjä 2006, 72).

En specifikation och ett förtydligande av fördelarna med yttrandefrihet och dess positiva påverkan på samhället enligt argumenten hämtade från Petäjäs avhandling 2006, se tabell 1 nedan;

Ett blomstrande intellektuellt samhälle	Tolerans och förståelse gentemot andra förstärks	Skapa en offentlig miljö och lättillgänglig information	Främjandet av individers rationella och autonoma sida

Tabell 1

Mot yttrandefriheten:

Petäjä lyfter fram att det finns omständigheter då en inskränkning av yttrandefriheten blir aktuell. Exemplet som framförs kommer från John Stuart Mill som säger att yttringar som sker framför eller mot en upphetsad folkmassa inte bör tillåtas. Det är alltså *omständigheterna* som enligt Mill spelar en roll i begränsandet av yttrandefrihet (Petäjä 2006, 154). Samma innehåll eller yttring kan till exempel skrivas i en tidning, men att yttra dessa ord för att provocera en redan arg samling är enligt Mill fel. Mill uttrycker sig om det med dessa ord ”[...] *opinions lose their immunity, when the circumstances in which they are expressed are such as to constitute their expression a positive instigation to some mischievous act*” (Petäjä 2006, 154). Det är värt att förtydliga att individens eget bästa, vare sig det är i fysiskt eller moraliskt avseende inte, är ett tillräckligt skäl för att staten ska blanda sig i och begränsa den enskildes handlingar (Mill 2012, 21–22). Meiklejohn motiverade begränsningar av yttrandefrihet på följande sätt: kommunikation som har ursprung i kommersiella och privata intressen bör inte erbjudas ett särskilt skydd av yttrandefrihet i kontrast till kommunikation som inte är kommersiell eller drivs av privata intressen. Det han menar är att

dessa yttringar inte berikar medborgarnas intellektuella sida eller förmåga att vara självstyrande (Petäjä 2006, 159). Kommersiell kommunikation har inte det allmänna bästa i åtanke, utan har som mål att berika privata och enskilda ekonomiska intressen. Eftersom kollektivet inte tjänar på det, bör denna typ av yttrandefrihet begränsas ”*It corrupts both our morals and our intelligence*” (Petäjä 2006, 160). Fortsättningsvis argumenterar Meiklejohn att yttranden vars syfte direkt förespråkar våld mot staten, samhället och grupper/enskilda medborgare, inte bör tillåtas. Handlingar som hotar demokratin eller den nationella säkerheten i form av våld och olagliga handlingar bör leda till en inskränkning av yttrandefriheten (Petäjä 2006, 161).

Likt Mill så argumenterar Meiklejohn att det finns en tid, plats och tillvägagångssätt för yttringar och att de kan begränsas om man inte tar hänsyn till det. Att hänsynslöst och utan eftertanke säga sin mening varsomhelst och hursomhelst är inte förenligt med yttrandefrihet. Det här förstör processen som leder till en ökad tolerans och förståelse hos medborgarna och i längden den *pålitliga kommunikationsprocessen* (Petäjä 2006, 161–162). Bollinger argumenterar också likt Mill och Meiklejohn att det är främst omständigheterna vid uttalanden som utgör det främsta argumentet för att begränsa yttrandefriheten. Även här tar man den nationella säkerheten i beaktning i krigstider eller om det finns en stor risk för krig. Dessa typer av uttalanden undergräver demokratins grundvalar och bör inte tillåtas “[...] *Free speech should not and can not mean that we will suffer any and all consequences*” (Petäjä 2006, 163). Bollinger argumenterar här för att yttrandefriheten som institution är känslig för olika omständigheter och att man inte kan förvänta sig en fullständig yttrandefrihet (Petäjä 2006, 164).

Avslutningsvis skriver Scanlon likt de andra att omständigheterna påverkar om en begränsning av yttrandefriheten är aktuell eller inte, speciellt om dessa omständigheter påverkat individernas förmåga till rationalitet. Om vissa yttringar riskerar att leda till en säkerhetsminskning i samhället genom att

öka risken för våld bland medborgarna, bör dessa yttringar inte heller tillåtas (*Petäjä 2006, 165*). Man tar även upp att olika uttalanden och information som innebär höga psykologiska kostnader för mottagarna genom att missleda mottagarna med hjälp av desinformation och lurendrejeri bör också begränsas då det inte leder till kollektivets bästa (*Petäjä 2006, 167*).

En specifikation och ett förtydligande av nackdelarna med yttrandefrihet och när en begränsning av yttrandefrihet kan bli aktuell, enligt argumenten hämtade från Petäjäs avhandling 2006, se tabell 2 nedan;

Omständigheterna bestämmer om det är aktuellt med en begränsning av yttrandefrihet, eller inte. Tid, plats, tillvägagångssätt.	Yttranden med privata vinstintressen, som inte berikar medborgarnas intellekt, förmåga att vara självstyrande, eller har en negativ påverkan på medborgarnas rationalitet.	Leder till ökat våld i samhället.	Med skäl till den nationella säkerheten och risken för krig.

Tabell 2

3 Syfte och frågeställningar

I det här avsnittet presenteras uppsatsens syfte & frågeställningar.

3.1 Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna bedömer och argumenterar kring värdet yttrandefrihet. Partiernas positioneringar undersöks i förhållande till de koranbränningar som har genomförts i Sverige år 2023. Varför jag valt dessa partier framgår längre ner i uppsatsen där jag argumenterar för mina avgränsningar i

avsnittet *Metod & material*. Det är viktigt att förstå varför man i Sverige väljer en viss väg, eller att vidta vissa åtgärder, det bidrar till en ökad förståelse för politikernas beslutsfattande hos befolkningen och omvärlden. I och med att mycket stått på spel i svensk politik, tex. Nato-medlemskapet, fanns det en rädsla att koranbränningarna skulle kunna påverka Sveriges chans till ett medlemskap när relationen till Turkiet inte varit stabil, och att Turkiet är ett land med en muslimsk majoritet gör att koranbränningarna kan ge en negativ bild av Sverige. Enligt en artikel från justitiedepartementet och statsrådsberedningen (2023) vilar det förhöjda terrorhotet som vi har idag dels på vad som är känt i nuet, dels på möjlig framtida utveckling. Man skriver även att terrorhotet mot Sverige främst kommer från högerextremt och islamistiskt håll. Just därför blir den politiska debatten kring koranbränningarna i Sverige mycket viktig. Dessa handlingar har uppfattats som provocerande för många muslimer och det är viktigt att man i den politiska arenan har det i åtanke vid beslutsfattande. Den här uppsatsen har till mål att bidra med en fördjupad förståelse, analys och överblick i den politiska debatten som förs kring det här ämnet.

Vidare kommer jag i avsnittet *slutdiskussion* applicera 3 teorier: sociologisk institutionalism, rational choice-institutionalism och John Stuart Mills skadeprincip på frågeställningarna som blir besvarade i analysen. Slutligen är det viktigt att notera att uppsatsen syftar till att ge en tydlig förklaring av både metod- och teoriavsnitten, eftersom reliabiliteten är av yttersta vikt. Detta kommer att möjliggöra för andra att enkelt replikera studien.

3.2 Frågeställningar

- *Vilka värdeutsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?*
- *Vilka beskrivande utsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?*

- *Vilka föreskrivande utsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?*

Med hjälp av riksdagsdebatter, interpellationer, intervjuer med politiker och annat relevant material kommer jag ta mig an syftet och frågeställningarna.

4 Teori

I det här avsnittet presenteras det teoretiska underlaget för uppsatsen som består i 3 olika teorier, John Stuart Mills harm principle, sociologisk institutionalism, samt rational choice-institutionalism.

4.1 John Stuart Mills” The harm principle”:

John Stuart Mill är en av liberalismens mest inflytelserika tänkare som år 1859 i sin bok ”On Liberty” myntade principen ”The harm principle” eller ”skadepincipen” på svenska. Skadepincipen innebär att staten endast förväntas ingripa i en individs handlingsfrihet när det är till syfte att förhindra skada för andra. Han argumenterar för att ”skadepincipen” är en rättsprincip som sätter gränser för en individs skada mot andra individer i samhället. Staten är berättigad att mot individen använda tvång, kontroll i form av rättsliga påföljder, eller sociala och moraliska sanktioner (Mill 2012, 21–22). Mill motiverar varför yttrandefriheten är viktig i fyra delar och dessa är;

För det första om en åsikt skulle tvingas till tystnad och möjligheten finns att samma åsikt kan vara sann, är förnekandet av åsikten att förutsätta vår egen ofelbarhet (Mill 2012, 95).

För det andra, skulle den tystade åsikten vara fel, kan den fortfarande innehålla en del av sanningen, och gör det mycket ofta. Mill menar att den allmänna eller rådande åsikten i något ämne sällan eller aldrig är hela sanningen och att det är genom kollisionen av motsatta åsikter som resten av sanningen har någon chans att tillhandahållas (Mill 2012, 95).

För det tredje argumenterade Mill för att om den mottagna åsikten inte blir kraftfullt ifrågasatt utan enbart betraktas som en fördom, tappar man känslan och förståelsen för dess rationella grunder (Mill 2012, 95).

För det fjärde finns det en risk att innebörden av läran går förlorad eller försvagas. Alltså menar Mill att åsikter och yttringar måste möta motstånd och diskuteras kontinuerligt för att undvika att bli partiska eller oflexibla. Detta kräver en kommunikations- och diskussionsprocess där idéer regelbundet granskas och utvärderas (Mill 2012, 95).

J.S Mill är en stark förespråkare för varför yttrandefrihet och åsiktsfrihet är viktigt för samhällets bästa. Han menade att en diskussion mellan individer med olika åsikter främjar folkets intellekt då man behöver utmana varandra för att bli bättre människor, bli mer förstående och mer respektfulla gentemot varandra och att det i sin tur leder till ett bättre samhälle. Mill var även en förespråkare för utilitarismen som kortfattat innebär att man alltid ska handla för att maximera nyttan för allmänheten. Det sammanlagda välbefinnandet ska bli så stort som möjligt (Bergström, 2023). Petäjä (2006, 93) skriver om att Mill uttryckt "[...] att den lycka eller nytta som bör vägleda handlingar är "den allmänna nyttan".

Om en inskränkning skulle komma i fråga, som nämnt i avsnittet *Tidigare forskning* är det omständigheterna där åsikten yttras som avgör om det var rätt att uttrycka den eller inte. "Samma innehåll eller yttring kan till exempel skrivas i en tidning, men att yttra dessa ord för att provocera en redan arg samling är enligt Mill fel." (citat från *Tidigare forskningsavsnittet*, s. 4 i uppsatsen).

Enligt min uppfattning så uttrycker Mill att oavsett om en individ, eller en mindre grupp individer bedömer en åsikt som skadligt är det inte ett tillräckligt skäl för att yttrandefriheten ska begränsas då den för majoriteten har mer fördelar än nackdelar. Det är även här jag drar en länk till teorin rational-choice institutionalism då man kan dra likheter mellan utilitarismens

strävan efter ”allmänningens nytta” och rational choice-teoretikernas strävan efter ”kollektivets bästa”.

4.2 Sociologisk institutionalism:

En politisk institution innefattar enligt Hall & Taylor (1996, 5–7) både formella och informella procedurer, normer och rutiner inbäddade i den organisatoriska strukturen i samhället eller den politiska ekonomin. Staten ses som en viktig politisk institution som har till uppgift att forma fördelningen av makt och resurser i samhället. Politikerna ses som en del av de politiska institutionerna.

Sociologisk institutionalism uppstod i slutet av 1970-talet, då institutionalister inom sociologi hävdade att individer inte antog institutionella former och procedurer enbart för att de var de mest rationella alternativen. Snarare bör dessa former och procedurer ses som kulturellt specifika praktiker. I likhet med de ceremonier som skapas av olika kulturer och assimileras i organisationer, implementeras de vanligtvis inte som ett sätt att förbättra deras formella effektivitet. De implementeras snarare på grund av de processer som är relaterade till överföringen av kulturella sedvänjor. De sociologiska institutionalisterna hävdade även att de till synes mest byråkratiska sedvänjorna måste förklaras i kulturella termer (*Hall & Taylor 1996, 13*). Definitionen av institutioner är bred inom sociologisk institutionalism. Det inkluderar inte bara formella regler och procedurer, utan även symbolsystem och de moraliska mallar som styr mänskligt handlande. Alltså görs det inte en distinktion mellan institution och kultur som två olika enheter, utan dessa två flyter in i varandra (*Hall & Taylor 1996, 14–15*).

Det här utmanar statsvetarnas distinktion mellan ”institutionella förklaringar” baserade på organisationsstrukturer och ”kulturella förklaringar” som innebär en förståelse av kultur som en uppsättning delade attityder och/eller värderingar. Man tror att individer som socialiseras in i specifika institutionella roller internaliserar de normer som är relaterade till dessa roller. Som ett resultat av detta påverkar institutionerna beteendet i dessa

avseenden. Det institutionella inflytandet påverkar beteendet genom att påverka det man gör och det man kan tänkas göra, genom de kognitiva skript och modeller som är nödvändiga för handling och att kunna tolka världen och andras beteenden (*Hall & Taylor 1996, 15–16*). Till skillnad från exempelvis rational-choice institutionalism som anser att institutioner påverkar individernas strategiska kalkyler, hävdar man inom sociologisk institutionalism att individernas mest grundläggande preferenser och själva identitet påverkas av institutioner. Det individen ser som rationellt handlade är egentligen socialt konstituerat (*Hall & Taylor 1996, 16*). Centralt i detta perspektiv är att individens relation till en institution baseras på ett så kallat ”praktiskt resonemang”. Kortfattat innebär det att individen använder och modifierar befintliga institutionella mallar för att fastställa en handlingslinje. Man utgår från att världen innefattar individer och organisationer som försöker definiera och uttrycka sin identitet på socialt lämpliga sätt, genom en ”logik av social lämplighet” eller som det heter på engelska ”logic of social appropriateness”. Slutligen så är utvecklingen av institutioner och institutionella praxis beroende av att den ökar organisationens eller dess deltagares sociala legitimitet. Man söker efter en acceptans inom en bredare kulturell miljö (*Hall & Taylor 1996, 15–16*).

4.3 Rational choice institutionalism:

Rational choice institutionalism uppstod ur studien av den amerikanska kongressens beteende och har även sina rötter i nationalekonomi (*Hall & Taylor 1996, 10*). Inom den här teorin antar man att de relevanta aktörerna i allmänhet har en fast uppsättning preferenser eller smak. För att uppnå dessa preferenser agerar aktörerna på ett mycket strategiskt sätt som kräver omfattande beräkningar (*Hall & Taylor 1996, 12*).

Rational choice-institutionalisterna ser politik som en serie dilemman för kollektivt handlande. Det betyder att i de fall där individer agerar för att uppnå sina egna preferenser kommer det högst sannolikt att producera ett resultat som är kollektivt icke-optimalt. Individer anses vara rationella, men inte kollektivet. Institutioner ses som mänskliga konstruktioner med ett

tydligt syfte att lösa problem genom kollektiv handling (*Lowndes 2018, 58*). Det är avsaknaden av institutionella arrangemang som skulle hindra aktörerna från att vidta en kollektivt överlägsen åtgärd. Inom den här teorin betonar man den strategiska interaktionens roll i fastställandet av politiska resultat. Aktörernas beteenden drivs av strategiska kalkyler som påverkas av dennes förväntningar om hur andra sannolikt kommer att bete sig. Denna kalkyl förklarar hur institutioner påverkar individers agerande. Till exempel kan olika institutioner påverka utbudet och ordningsföljden av alternativ på valagendan som minskar osäkerheten i beteendet hos andra aktörer och på så sätt möjliggörs ”vinster från utbyte” (*Hall & Taylor 1996, 12*).

I enlighet med rational choice-teoretikernas perspektiv etableras institutioner baserat på deras värde och funktion för de berörda aktörerna. Värdet definieras som ”vinster från samarbete”, och för att en institution ska blomstra måste den erbjuda de relevanta aktörerna större fördelar än alternativa institutionella strukturer (*Hall & Taylor 1996, 13*). Institutionerna avgör vilka alternativ och handlingsvägar som är genomförbara och dess sannolika konsekvenser. Framför allt avgör de också vilka åtgärder som ligger i linje med våra intressen (*Eriksson 2011, 165*).

Den grundläggande premissen är enkel: människor har önskningar, mål och övertygelser som leder till att man väljer ett visst alternativ som man bedömer bäst uppfyller ens önskan. Man har noga beräknat handlingens möjliga konsekvenser och sannolikhet. Det här kallas också för *den instrumentella rationaliteten*: människor väljer de bästa medlen för att uppnå sina mål. Agenterna tar hänsyn både till den nytta man tillskriver resultatet av sin handling samt resultatets sannolikhet och därmed maximerar de sin förväntade nytta. Alltså är agents och institutioners handlingar avsiktliga och välkalkylerade (*Eriksson 2011, 28*).

4.4 Hur hänger dessa teorier ihop?

Rational choice institutionalism och sociologisk institutionalism kompletterar varandra i den bemärkelsen att RC-institutionalisterna håller med om att

institutioner och kultur delvis bestämmer ens sociala status och materiella egenintresse (*Eriksson 2011, 110–111*). RC-institutionalism kan visa hur politikens argument eller handlingar påverkas av deras intressen, t.ex. genom att handla på ett visst sätt för att undvika negativ publicitet. Institutionerna skapar incitamenten och begränsningarna för politikernas handlingsalternativ. Sociologisk institutionalism erbjuder ett ramverk för att förstå hur politiska aktörer assimilerar och acklimatiserar sig till institutionella normer och värderingar. Enligt denna teori formar institutioner sin identitet utifrån vad som anses vara socialt lämpligt i en viss situation. Vidare kan RC-institutionalisterna hålla med om vikten av aktörernas kultur, deras mångfald av framträdande och underliggande identiteter av olika slag samt symbolernas roll. Dock förhandlas och förändras dessa faktorer också: människor påverkas samtidigt som de skapar dem.

Skadepincipen bidrar med en insikt i om eller hur politikerna överväger huruvida det är mer skadligt för medborgarna att låta yttrandefriheten vara som den är, eller om en inskränkning skulle förhindra vidare skada. En handling är moraliskt rätt om den inte orsakar någon skada på en annan individ enligt skadepincipen. Eftersom den här uppsatsens metod undersöker värdeomdömen, där moraliska handlingar är inkluderade, bidrar den här teorin med en ytterligare dimension i att se politikens handlande utifrån ett moraliskt perspektiv.

Ur ett statsvetenskapligt perspektiv är institutionella teorier viktiga eftersom de betonar institutionernas roll och betydelse för politiska processer och resultat. Dessa teorier är relevanta för forskningsproblemet som rör förhållandet mellan olika politiska aktörer och en institution, nämligen yttrandefriheten enligt regeringsformen. Genom att använda dessa tre teorier kan man få en djupare förståelse för de undersökta politikernas agerande mot koranbränning och hur detta agerande påverkas av institutionella faktorer, rationella val och moraliska principer.

5 Metod och material

Den metodologiska utgångspunkten för den här uppsatsen är en beskrivande idéanalys. Med hjälp av den här metoden skall frågeställningarna besvaras. Primärmaterial utgör grunden för analysen och kompletteras med sekundärmaterial. I detta avsnitt beskrivs uppsatsens metod och material, en diskussion kring för- och nackdelar med mitt metodval och avslutas med en presentation av uppsatsens material och avgränsningar.

5.1 Metod

Bergström & Svärd (2018, 133–134) beskriver en idé som en tankekonstruktion som innefattar bland annat:

- *Värdeomdömen* som är människors morala, politiska eller estetiska föreställningar om hur saker och ting borde vara (exempel lånad av Bergström & Svärd (2018, 134): morala övertygelser om att våld bara är berättigat i självförsvar) eller,
- *Handlingsföreskrifter* som är praktiskt orienterade rekommendationer, regler eller normer som föreskriver vad som är passande att göra i olika situationer (exempel lånad av Bergström & Svärd (2018, 134): en idé om att social jämlikhet bäst befrämjas genom att skatten höjs för höginkomsttagare).

Med hjälp av en idéanalys kan man klargöra idéstrukturen genom att systematisera och begripliggöra väsentliga delar av innehållet i ett textmaterial (*Esaiasson et al. 2017, 213*). Vidare är en beskrivande idéanalys lämplig att använda vid en undersökning av idéer i politiska policydokument, politiska debatter eller politiska budskap i andra typer av text (*Bergström & Svärd 2018, 138*). I den här uppsatsen kategoriseras värdeomdömen och handlingsföreskrifter som idéer.

Användandet av en kvalitativ textanalys innebär att man är mer intresserad av meningen bakom något och meningsskapande processer. I en beskrivande idéanalys söker man uppmärksamma det som döljer sig bakom det som

framkommer explicit. Den inledande premissen är att aktörer interagerar med andra aktörer, objekt eller fenomen i sin omgivning baserat på vad dessa betyder för aktören. Metoden passar bra för att kunna förstå varför man väljer att föreslå vissa åtgärder och ta en viss väg i frågan om koranbränningar och yttrandefrihet (*Esaiasson et al. 2017, 211*).

För att kunna ge struktur på uppsatsens analys kommer jag att använda mig av analysverktyget ”utsagor”. Dessa utsagor visar sig i tre olika former vilka är värdeutsagor, beskrivande utsagor, och föreskrivande/preskriptiva utsagor. Vidare väljer jag att studera dessa utsagor ur en *operativ* nivå men har dock valt att ha med de frågeställningar jag tycker är relevant för uppsatsen och har även gjort en modifiering så att det blir tydligare och enklare att genomföra analysen. En vidare specifikation av de tre utsagorna visas i tabell 3 nedan (*Bergström & Svärd 2018, 145*).

Värdeutsagor (V)	Uttrycker normativa ideal & målsättningar – hur någonting <i>bör</i> vara Grundläggande värden (V) och, Praktiska mål (M)
Beskrivande utsagor (B)	Uttrycker en uppfattning om hur saker och ting <i>är</i> Beskrivningar av en situation, beskrivningar av ting, individer, problem och möjligheter (B sit) Beskrivningar av metoder som kan användas för att förverkliga ett värde/eller ett mål (B mm)
Föreskrivande/preskriptiva utsagor (F)	Uttrycker vad som är <i>lämpligt</i> handlande i en given situation

Tabell 3

En specifikation och urval av vilka frågor man ställer sig från en operativ nivå med en modifiering från uppsatsförfattaren, förtydligas nedan (*Bergström & Svärd 2018, 147*);

Operativ nivå;

- *Vilka moraliska, sociala, kulturella eller politiska värden (V) uttrycks?*
- *Vilka konkreta, beskrivande eller värderande uttalanden görs om situationen eller objekt som är relaterade till den studerade situationen?*
(B-sit) – beskrivande av problemen eller möjligheterna som förknippas med situationen
- *Vilka är de konkreta situations-, problem- eller målspecifika handlingsföreskrifterna (F)?*

Operationaliseringen av teorierna och analys-schemat med argumentationerna för/mot yttrandefriheten med teorierna applicerade, presenteras nedan och är en del av analysverktyget för att kunna analysera mitt material som kommer att diskuteras vidare i slutdiskussionen;

Sociologisk institutionalism

För yttrandefriheten

Yttrandefriheten får inte inskränkas, med hänvisning till att Sverige är en demokrati

- Relation mellan identitet och ”yttrandefriheten” som institution i sig.

Värdet av kulturen och identiteten påverkar vad som bedöms ligga i individens intresse.

- Rationellt handlade enligt logiken av social lämplighet/med andra ord ”det som är socialt acceptabelt”.

Mot yttrandefriheten

Yttrandefriheten kan begränsas av skäl som rör den nationella säkerheten

- Utvecklandet av nya institutionella praxis kommer att öka

organisationen/institutionens sociala legitimitet (ökat krav av den muslimska befolkningen inom landet likaväl som utanför Sverige).

Rational choice institutionalism

För yttrandefriheten

Yttrandefriheten har för majoriteten eller kollektivet mer fördelar än nackdelar. Yttrandefriheten som institution bedöms ha för starka fördelar för att en inskränkning ska komma i fråga

- Yttrandefriheten som institution är formad för att möjliggöra för individer att utan påtryck och begränsningar från staten eller andra aktörer, kunna uttrycka sina åsikter och idéer.
- Yttrandefriheten är en viktig förutsättning för rationellt agerande hos medborgarna.
- Viktigt att skydda yttrandefriheten då ett begränsade av yttrandefriheten kan leda till att makthavare missbrukar sin makt.

Mot yttrandefriheten:

Yttrandefriheten kan ha en destabiliserande effekt på samhället och dess intressen

- Inskränkningar kan komma på tal om individer uttrycker åsikter som kan leda till sociala konflikter och instabilitet, eller hat och intolerans som inte är förenligt med ett demokratiskt samhälle.
- Om de strategiska kalkylerna gjorda av politikerna dömer att konsekvenserna av att låta yttrandefriheten fortgå på samma sätt som den gjort tidigare skulle innebära negativa konsekvenser för samhällets intressen utomlands, eller den nationella säkerheten, kan en inskränkning bli aktuell.

Skadeprincipen

För yttrandefrihet

Främjar ett hälsosamt åsiktsutbyte, vilket i sin tur skapar intellektuella medborgare

- Det är för kollektivets bästa att yttrandefriheten finns. Även om en liten grupp människor blir skadade av en åsikt, bedöms det inte vara ett tillräckligt starkt skäl för att inskränka yttrandefriheten.

Mot yttrandefriheten

Om man befinner sig på en plats för att medvetet skada en grupp människor med sina åsikter kan yttrandefriheten begränsas

- Man får inte medvetet åsamka fysisk skada mot andra människor. Mill lägger mycket förtroende och ansvar på att individen ska bete sig på ett rättvist sätt utan behov av att staten ska lägga sig i.

5.2 Diskussion kring metodval

Vilka fördelar ligger i att använda sig av en beskrivande idéanalys?

Mitt syfte bakom valet av metod är att det blir lättare att fördjupa förståelsen av de uttalanden och åtgärder som framförs av politikerna. En idé- och ideologianalys är en användbar metod när man vill rikta in sig på de idéer som omfattas av partier, institutioner eller organisationer (*Bergström & Svärd 2018, 169*). En beskrivande studie ämnar beskriva och förtydliga ett forskningsproblem genom att svara på "hur"-frågor (*Esaiasson et al. 2017, 37*). Genom att använda sig av en kvalitativ analys av idéer kan man rikta sig in på värderingar, verklighetsbeskrivningar och handlingsrekommendationer som inte bara visar på förhållandet mellan olika tankekonstruktioner men också idéernas handlingsdrivande kraft. Modellen man skapar utifrån det här metodvalet är skalbar och kan ta flera olika nivåer av värden och mål i beaktande (*Bergström & Svärd 2018, 165*).

Den största fördelen enligt uppsatsförfattarens perspektiv är att det inte finns någon given mall för idéanalyser. Man ges stor frihet som forskare att själv utveckla ett analysinstrument som passar sitt forskningsproblem och syfte (*Bergström & Svärd 2018, 170*).

Vilka nackdelar ligger i att använda sig av en beskrivande idéanalys?

Det kan visa sig bli problematiskt att få med allt som kan vara av intresse i

analysen utan att uppgiften blir praktiskt övermäktig. Vid utformandet av ett analysverktyg och analyschema bör man ha i åtanke att inte ha ett alltför hårt strukturerat analysverktyg då det kan leda till att forskaren kan påtvinga materialet en viss tolkning. Samtidigt om man ger sin studie ett alltför brett och generellt analysverktyg finns det en risk att analysverktyget inte stöder hela analysen (*Bergström & Svärd 2018, 165, 170*).

5.3 Material

Underlaget för den här uppsatsen kommer att bestå i Sverigedemokraternas (SD) partiledare Jimmie Åkessons sommartal 2023, Socialdemokraternas (S) partiledare Magdalena Anderssons sommartal 2023, en interpellationsdebatt om koranbränningar och yttrandefrihet mellan Gunnar Strömmer (M) och Richard Jomshof (SD) 2 juni 2023 samt partiledardebatten den 13 september 2023 i Riksdagen där SD, S och M:s uttalanden kommer att tas i med i analysen. Dessa tillfällen är då det diskuterats mest om koranbränningarna och yttrandefriheten samt åtgärderna för att kunna begränsa koranbränningar.

SD sommartal finns att lyssna på deras officiella Youtubekanal. Jag har dock även läst igenom den som PDF som den oberoende nyhetsbyrån via TT laddat upp på deras hemsida och finns tillgänglig för alla att ladda ner. S har laddat upp deras sommartal på deras officiella hemsida och finns även uppladdat på deras officiella Youtubekanal. Interpellationsdebatten och partiledardebatten är inhämtade från Riksdagens hemsida. Dessa källor är uppsatsens primärmaterial.

En pressträff som hölls i september av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer att användas som sekundärmaterial för att styrka Socialdemokraternas föreslagna åtgärder och uttalanden kring koranbränningarna än mera. TV4s internethemsida har en hel kategori vid namn *Koranbränningarna* där de samlat sina rapporteringar kring koranbränningarna som ägt rum 2023. SVT har en liknande kategori där de samlat rapporteringar av koranbränningarna och reaktionerna på dessa världen runt. Dessa källor har också bidragit som sekundärmaterial till

uppsatsen. TV4 hävdar själva att de saknar politisk färg och är obundna från staten, politiska, organisatoriska och ekonomisk påverkan (TV4, 2022). SVT finansieras via public service-avgiften och står självständiga utan påverkan från olika aktörer (SVT nyheter, 2023). Koranbränningarna och hetsen kring det var som mest aktuell från januari 2023 fram tills september 2023. Det är av bakgrund till det som materialet är inhämtat från den här perioden för att säkerställa uppsatsens äkthet.

5.4 Avgränsningar

De avgränsningar och urval som gjorts av uppsatsförfattaren är att endast uttalanden från partierna Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna samt Moderaterna kommer att analyseras. Anledningen till att endast dessa tre partier tas i beaktning är för att de här partierna bidragit mest till den politiska debatten angående koranbränningarna 2023. Min första tanke var att ha med alla partiers åsikter kring koranbränningarna och yttrandefriheten, men det visade sig vara problematiskt och svårt att få fram material då, som nämnt ovan, det inte talats om i alla partier eller så har de inte deltagit lika mycket i den politiska debatten. Genom den här avgränsningen kan jag säkerställa att de mest relevanta uttalandena analyseras grundligt och relevanta slutsatser kopplade till forskningsproblemet kan dras. Förvisso blir det inte en fullständig representation av alla riksdagspartiers åsikter kring korankrisen, men uppsatsen har försökt representera Sveriges regerings åsikter så sanningsenligt som möjligt genom att analysera det material som finns tillhands. SD, S och M är också tre partier med olika politisk ideologi då SD har en nationalistisk och socialkonservativ inriktning (Hansson et al. 2023). Enligt NE (Nationalencyklopedin) betecknas partiet även som populistiskt av både sina politiska motståndare som av den samhällsvetenskapliga forskningen (Hansson et al. 2023). S beskriver sig själva som ”demokratiska socialister” (Socialdemokraterna, 2022). M verkar i en liberalkonservativ tradition som utgår från individens okränkbara värde och frihet (Moderaterna, 2021). Analysen får en variation i åsikter och argumentationer på grund av partiernas olika bakgrund och ideologi.

6 Analys

*I det här avsnittet analyseras materialet utifrån analyskeman värdeutsagor (V), beskrivande utsagor (B) och föreskrivande utsagor (F). Analysen är strukturerad på följande sätt; jag har sammanslagit sommartalen med partiledardebatten och eventuella sekundärkällor så rubrikerna lyder; **Sverigedemokraternas värdeutsagor, beskrivande utsagor och föreskrivande utsagor** följt av **Socialdemokraternas värdeutsagor, beskrivande utsagor och föreskrivande utsagor**. Interpellationsdebatten analyseras för sig, och inkluderar **Gunnar Strömmers (M) värdeutsagor, beskrivande utsagor och föreskrivande utsagor, detsamma gäller för Richard Jomshof (SD)**. Avslutningsvis analyseras statsminister Ulf Kristerssons (M) uttalanden i partiledardebatten.*

6.1 Sverigedemokraterna (SD)

”Jag vill uppmana varje man och varje kvinna i Sveriges riksdag att till varje pris stå upp för svensk yttrandefrihet och åsiktsfrihet” (Protokoll 2023/24:3).

Värdeutsagor (V)

Partiledaren Jimmie Åkesson talar om det allvarliga säkerhetsläget och det förhöjda terrorhotet som utvecklats under 2023 på grund av hatet mot västvärlden, dess demokrati och framför allt mot yttrandefriheten (SD 2023). Sverige enligt Åkesson beskrivs som att tidigare ha varit ett lyckligt, tryggt, homogent och demokratiskt land där vi respekterar yttrandefriheten och religionsfriheten. Utifrån de sociala, kulturella och politiska värden, anser Åkesson att ”Sätter man sin tro först, vägrar man anpassa sig till Sveriges lagar och regler, och hellre vill leva under exempelvis islamska lagar, då finns det en lång rad länder som passar oerhört mycket bättre än Sverige” (SD 2023). Det man förstår av det som yttras av partiledaren, är att värdena som SD anser att Sverige står bakom blir hotade av människor som delar andra värderingar, och därför borde man inte längre vara kvar i Sverige. Han menar att islamister känner en stark avsky mot västvärldens värderingar om

demokrati och yttrandefrihet, och alltid kommer att hitta en anledning till upprördhet och att kräva hämnd.

Beskrivande utsagor (B) och (B-sit)

Enligt Åkesson är situationen som sådan att de som drabbas av koranbränningarna inte uppriktigt är oroade över själva bränningen av koranen. I stället använder de det som en förevändning för att kränka och ta till våld mot icke-religiösa individer eller de som inte delar samma tro:

”Det handlar om att få en ursäkt för att vara kränkt [...]” (SD 2023).

Vidare anser Åkesson att diskussionen kring en inskränkning av yttrandefriheten i Sverige gör honom oroad. Att påtryckningarna och hotet mot den danska regeringen efter koranbränningarna där har lett till att den danska regeringen önskar förbjuda offentliga koranbränningar och andra heliga skrifter anses som mycket problematiskt. Man har gett efter för påtryckningarna och har inte stått starka mot dessa hot (SD 2023):

”I Sverige är vissa politiker inne på samma farliga, fega och krypande spår” (SD, 2023). Åkesson säger vidare att *”man tror tydligen att det finns något att vinna på att fjäska för religiösa fanatiker” (SD 2023).* Sverige har tidigare beskrivits som ett unikt land med en stark social trygghet och tillit. Åkesson menar att problemet inte ligger hos de som bränner koranen, utan de islamister som hotar och kräver en lagförändring. Han tillägger också att oppositionen är ryggradslös som allierar sig med islamister och kastar grundläggande demokratiska värden och principer ner i papperskorgen (*Protokoll 2023/24:3*).

Huvudproblemet är alltså enligt Åkesson att det finns otaligt många handlingar och åsikter som görs av människor som kan uppfattas som helt idiotiska av andra människor. Det är inget skäl till att man ska förbjuda något, eller inskränka yttrandefriheten. *”Fria män och kvinnor i ett fritt land ger inte efter för utpressning [...] punkt” (SD 2023).*

Föreskrivande utsagor (F)

Det finns undersökningar som påvisar att det finns stora väljargrupper i

Sverige som ställer sig positivt till att ändra lagen och inskränka yttrandefriheten. Åkesson anser att det är fel väg att ta och fel åtgärd. Han anser att folket inte förstår eller inser allvaret med att göra något sådant:

"[...] jag menar dessutom att det är naivt att tro att ett sådant förbud skulle göra någon som helst skillnad till det bättre" (SD 2023).

Åkesson menar att ett förbud mot att bränna koranen eller andra religiösa skrifter inte kommer att minska trycket och hoten. Han tror att negativa uttryck om islam eller handlingar som att äta bacon kommer att fortsätta att väcka sådana reaktioner. Detta kommer enligt Åkesson att leda till förnyade krav på att stoppa dessa handlingar om de uppfattas som kränkande:

"Det finns alltid en ursäkt, alltid ett skäl att ge sig på vår del av världen" (SD 2023). Åkesson tycker det är skrämmande att en del av svenskarna reagerar på utpressning och hot om våld. Han anser att det rationella agerandet är att man i lugn och ro ska föra en seriös diskussion om yttrandefrihetens gränser (SD 2023).

Det är alltså irrationellt att överväga lagändringar i ett läge där man utpressas och hotas. Att uppfylla kraven som ställs på Sverige om inskränkningar i yttrandefriheten eller annan lagstiftning är enligt Åkesson ett sluttande plan som lätt kan resultera i fördärv.

"Vi får aldrig vika oss för krafter som vill rasera den frihet och den demokrati som det har tagit Sverige, Europa och hela västvärlden hundratals, ja till och med tusentals år att bygga upp" (SD 2023).

Antingen står man för att den fria svenska demokratiska civilisationen ska överleva och utvecklas åt rätt håll, eller så står man för dess nedmontering och rasering. SD anser att de själva står stadigt på den "enda anständiga sidan" (SD 2023).

6.2 Socialdemokraterna (S)

"Yttrandefriheten är en del av den svenska själen" säger Magdalena

Andersson (*S, V, MP pressträff 2023, 29:42*)

Värdeutsagor (V)

Socialdemokraternas partiledare Magdalena Andersson säger i sitt tal att Sverige alltid ska stå upp mot våldsamt extremism och för yttrandefriheten. De höga politiska positionerna i landet ska inte ges till politiker som använder den plattformen för att förvärra korankrisen och kränka miljontals människor för deras tro eller sexualitet (*S, 2023*). Dessa typer av beteenden och kränkande uttalanden ligger inte i linje med vad Sverige som land står upp för. Andersson menar att där går gränsen och fortsätter med att anklaga Sverigedemokraterna för att deras högerextrema värderingar har visat sig i att de varit med och drivit på koranbränningarna och hatkampanjer mot muslimer (*S, 2023*). Andersson anser att det partiet står på andra principiella grunder än vad resterande partier gör. Vidare säger Andersson att S förespråkar för ännu mer trygghet och mer demokrati. Hon anser också att Sverigedemokraterna vill ställa människa mot människa och grupp mot grupp, vilket i sin tur leder till en ökad splittring och minskad tillit och gemenskap i samhället. Konsekvenserna av deras politik menar hon har resulterat i den förvrängda bilden som porträtteras av Sverige världen runt. Denna bild framställer Sverige som intolerant och hatiskt, vilket är motsatsen till de värderingar som Sverige står för och är uppbyggt på (*Protokoll 2023/24:3*).

Beskrivande utsagor (B) och (B-sit)

Andersson talar om att den uppkomna säkerhetssituationen ligger i koranbränningarna som utförts under 2023 och som till viss del lett till ett ökat terrorhot (*S, 2023*). Man beskriver även att det är viktigt med en regering som tydligt agerar för att säkra det svenska folkets trygghet, men att den nuvarande inte gör tillräckligt. SD anses spä på konflikten, medan M enligt Andersson säger att de vill lugna ner situationen. Dock verkar partiledaren Ulf Kristersson enligt Andersson vara handlingsförlamad vilket skapar fara för Sverige.

Föreskrivande utsagor (F)

Andersson vill att Richard Jomshof, som även enligt henne uppmuntrat till bokbål och vidare koranbränningar, omedelbart måste frånskiljas från sin post som ordförande för justitieutskottet i riksdagen då hans uttalanden hotar svenskarnas säkerhet (S, 2023).

Vidare vill S se förebyggande åtgärder som att se över lagstiftningen om hets mot folkgrupp. I riksdagens partiledardebatt (2023) nämner Andersson att det finns ett brett stöd i riksdagen för detta. Den åsikten delar enligt Andersson inte statsministern, men hon ser det som en möjlighet framåt. Man vill se om lagen är ändamålsenligt utformad (S, 2023). S uttrycker att Sverige riskerar att stå svarslösa och handlingsförlamade vilket inte ser bra ut, speciellt inte när Danmark infört ett nytt lagförslag efter krisen de upplevt (S, V, MP *pressträff 2023, 10:25*). Man vill även att Ulf Kristersson ska bjuda in till ett partiledarsamtal för att kunna diskutera olika möjligheter till att komma ur korankrisen. S anser att regeringens förslag om att se över och eventuellt ändra ordningslagen inte är en hållbar lösning. S uttrycker att det finns en risk i att det endast blir ett förbud mot koranbränningar och inte formas religionsneutralt. Andersson säger att S förslag är:

”Se över om bränningar av religiös skrift kan definieras som förargelseväckande beteende” (S, 2023).

Man vill hitta en lösning som innebär en så liten förändring eller inskränkning i nuvarande lagstiftning som möjligt.

6.3 Interpellationsdebatt om koranbränningarna mellan SD och M

Protokoll 2022/23:118: fredagen den 2 juni: Svar på interpellation 2022/23:314 om koranbränningar och svensk yttrandefrihet.

6.4 Gunnar Strömmer (M):

Värdeutsagor (V)

Strömmer uttrycker sitt värde för de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna, som demonstrationsfriheten och yttrandefriheten. De är långtgående, viktiga och grundläggande i vår demokratiska rättsstat. Strömmer uttrycker också empati, förståelse och respekt för människor som blir kränkta av koranbränningar, och säger att det är viktigt att visa erkänsla för det som är det allra heligaste för dem. Vidare säger han att det finns ett värde i att föra en diskussion kring dessa frågor och att det är välkommet och främjande. Strömmer håller med Jomshof i att det ligger i försvaret av yttrandefriheten och demonstrationsfriheten att man värnar om sådant som man i grund och botten inte själv sympatiserar med. Han säger också att man måste kunna förvänta sig respekt från det demokratiska samhället om man känner sig kränkt, då respekt måste gå åt båda hållen (*Protokoll 2022/23:118*).

Beskrivande utsagor (B) och (B-sit):

Strömmer beskriver den rättsliga ordningen som gäller för att begränsa demonstrationsfriheten och yttrandefriheten, och att begränsningarna måste vara proportionerliga. Det är polisens skyldighet och självständighet att bedöma frågor om tillstånd för allmänna sammankomster, och inte något han själv kan kommentera eller lägga sig i. Polisen får enbart vägra tillstånd i undantagsfall, dock kan besluten fortfarande överklagas till domstol. Han talar även om att koranbränningarna och den desinformationskampanj som riktats mot svensk socialtjänst (där det påstås att staten skulle ha kidnappat muslimska barn) är drivande när det gäller den allvarliga säkerhetssituationen som uppstått i Sverige (*Protokoll 2022/23:118*).

Föreskrivande utsagor (F):

Strömmer börjar interpellationsdebatten med att säga att han för närvarande inte har någon avsikt att ta några generella initiativ på detta område, men att han välkomnar att det förs en diskussion om dessa frågor. Han fortsätter med

att förklara att efter att polisen fattat sina beslut och att de i sin tur prövas rättsligt av domstolar, kan man senare analysera dessa domar och fråga sig om det finns några lagstiftningsförändringar som måste göras. Rikets säkerhet är ett möjligt skäl till att motivera intrång i yttrandefriheten. Strömmer berättar om att det nu pågår en prövning om snittet mellan yttrandefriheten och ordning och säkerhet vid sammankomster och säger att resultatet ska bli intressant (*Protokoll 2022/23:118*).

6.5 Richard Jomshof (SD):

Värdeutsagor (V)

Richard Jomshof uttrycker sitt värde för den svenska åsikts- och yttrandefriheten, och säger att den är långtgående och unik. Han anser att försvarandet av andras rätt att framföra en åsikt eller en handling, inte betyder att man står bakom åsiktsyttringen. Han uttrycker också sitt värde för att inte ge efter för hot och påtryckningar från islamister som han menar tidigare socialdemokrater gjort (*Protokoll 2022/23:118*).

Beskrivande utsagor (B) och (B-sit):

Jomshof talar om situationen polisen står inför när det handlar om att bevilja en demonstration eller neka den. Han fortsätter med att kritisera polisen när de nekat koranbränningar och hänvisat till att de fått bakläxa av domstolar vid flera tillfällen. Han menar att de skäl polisen uppgett för att neka tillstånd inte har något stöd i lagen. Enligt Jomshof och en artikel han hänvisar till i Dagens Nyheter ska polisen ha känt sig pressade av muslimska grupper och den förra regeringen till att stoppa koranbränningarna (*Protokoll 2022/23:118*).

Föreskrivande utsagor (F):

Jomshof frågar justitieministern om han kommer att ta några initiativ med anledning av polisens agerande, och säger att det är hans och regeringens uppgift att reagera och agera om polisen bryter mot svensk lag. Han fortsätter med att säga att om det finns människor i Sverige likaväl som utanför som

vägrar acceptera vår lagstiftning och vårt sätt att leva, måste vi stå upp för vår grundlag. Han säger att man måste stå rakryggade och inte böja sig för andras hot och påtryckningar (*Protokoll 2022/23:118*).

6.6 Riksdagsdebatten september 2023: Statsminister Ulf Kristersson (M):

Värdeutsagor (V):

Den här delen av analysen kommer att vara kort då Ulf Kristersson inte väljer att uttrycka sig om korankrisen lika mycket som SD och S. Om man ska se till vilka värden Kristersson vill stå upp för, så anser han att mycket ska vara lagligt och han värnar om Sveriges yttrandefrihet. Han fortsätter med att säga att allt som är lagligt inte alltid är lämpligt, och att det är någonting man måste kunna acceptera (*Protokoll 2023/24:3*).

Beskrivande utsagor (B) och (B-sit):

Eftersom Kristersson inte riktigt går in på en beskrivning av situationen med koranbränningar har den här delen fått ta hjälp av sekundärmaterial från en artikel på SVT nyheter. I ett inlägg på Instagram skrev Kristersson att ryska aktörer sprider felaktiga påståenden om att Sverige som stat beviljar och står bakom koranbränningar. Han anser därför att den senaste tidens koranbränningar är ett försök att försvaga Sveriges ställning internationellt (*Hallsenius, 2023*).

Föreskrivande utsagor (F):

Regeringen har tillsatt en utredning för att kolla över utrymmet i ordningslagen för att väga in Sveriges säkerhet vid provningar av allmänna sammankomster. I partiledardebatten säger Kristersson att man kan fundera över hur dessa koranbränningar påverkar Sveriges säkerhet och att hålla det öppet att man eventuellt kan stå bakom en lagförändring för att skydda Sveriges säkerhet (*Protokoll 2023/24:3*).

7 Slutdiskussion

I det här avsnittet diskuteras analysdelen med det teoretiska perspektivet applicerat. Vi återkopplar resultatet till uppsatsens problemformulering och frågeställningar. Frågeställningarna finns besvarade och sammanfattade i den sammanställande tabell 4 nedan:

- Vilka värdeutsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?
- Vilka beskrivande utsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?
- Vilka föreskrivande utsagor ger de tre riksdagspartierna uttryck för när yttrandefrihet förverkligas genom koranbränning?

	Värdeutsagor (V)	Beskrivande utsagor (B)	Föreskrivande utsagor (F)
SD	Sverige är ett tryggt och demokratiskt land som respekterar yttrande- & religionsfriheten. Läger stort värde vid dessa rättigheter. Finns alltid handlingar som kan göra någon annan upprörd. Det är inget skäl till att inskränka yttrandefriheten. Islamisterna är de som vill inskränka yttrandefriheten då de känner en stark avsky mot västvärldens värderingar om demokrati & yttrandefrihet.	Koranbränningen i sig påverkar inte de människor som blir ”provocerade” utan används som en ursäkt till att utöva våld mot människor som inte delar samma värderingar och religion. Problemet ligger inte hos de som bränner koranen, utan de islamister som hotar och kräver en lagförändring. Samt hos oppositionen som vill böja sig för deras önskningar. Fört kritik mot polis som har nekat koranbränningar och menar att det inte görs i	Fel väg och fel åtgärd att begränsa yttrandefriheten då det inte skulle göra någon skillnad till det bättre. Hoten kommer inte sluta efter begränsningen av yttrandefriheten, utan man kommer hitta andra saker att påpeka och vilja begränsa. Man kan föra en rationell diskussion kring yttrandefrihetens gränser, inte ge efter

		enlighet med rådande lagstiftning, utan snarare som ett svar på hotet och påtryckningarna gjorda mot polis.	för fort för påtryckningar då det är irrationellt. Vi måste stå upp för vår grundlag.
S	S förespråkar för ännu mer trygghet och demokrati. Man ska inte kränka människor för deras tro eller sexualitet. En förvrängd bild av Sverige har spridits (intolerans och hat) när Sverige är raka motsatsen och värderar tolerans, acceptans och demokrati.	Koranbränningarna har till viss del lett till det ökade terrorhotet. SD anses spä på konflikten medan M står handlingsförlamade = farligt läge för Sverige.	Jomshofs (SD) uttalanden hotar svenskarnas säkerhet och han bör frånskiljas från sin post som ordförande för justitieutskottet. Se över lagstiftningen om hets mot folkgrupp eller förargelseväckande beteende i stället för att se över ordningslagen. Ulf Kristersson bör bjuda in till partiledarsamtal för vidare diskussion kring olika möjligheter till att komma ur korankrisen. Man vill hitta en lösning som innebär

			minimal ändring eller inskränkning i nuvarande lagstiftning.
M	Stolthet och respekt för de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna som demonstrationsfriheten och yttrandefriheten. Dessa är grundläggande i en demokratisk rättsstat. Empati, förståelse och respekt för människor som blir kränkta av koranbränningar. Respekt och förståelse måste gå åt båda hållen, samhället bör respektera individerna och individerna bör respektera samhället. Mycket ska vara lagligt, trots att det som är lagligt inte alltid är lämpligt.	Desinformationskampanjen som riktats mot Sverige angående koranbränningar och den svenska socialtjänsten är drivande när det gäller den allvarliga säkerhetssituationen som uppstått i Sverige. Ryska aktörer sprider felaktiga påståenden om Sverige i ett försök till att försvaga Sveriges ställning internationellt.	Tillsatt en utredning kring ordningslagen för att väga in Sveriges säkerhet vid prövningar av allmänna sammankomster. Diskussion kring åtgärder är välkommet men har inte någon avsikt att ta några generella initiativ på detta område. Rikets säkerhet är ett möjligt skäl till att motivera intrång i yttrandefriheten. Man kan eventuellt stå bakom en lagförändring för att skydda Sveriges säkerhet.

Tabell 4

7.1 Sverigedemokraterna

Sociologisk institutionalism: SD uttrycker att Sverige genom tiderna varit lyckligt, tryggt och homogent. Numera ser vi ett nytt och mångkulturellt Sverige där flera olika värderingar möts, vilket kan leda till konflikt. SD anser att yttrandefrihet och ett demokratiskt samhälle är en integrerad del av Sveriges identitet och kultur. Därför bör inga inskränkningar accepteras och ingen lagstiftning ändras som strider mot svensk kultur och identitet. Ur det här perspektivet hittar jag enbart argument för yttrandefriheten hos SD.

Rational choice institutionalism: SD argumenterar för att hoten mot Sverige inte kommer att sluta efter begränsningen av yttrandefriheten. Det sänder snarare ut en signal om att olika aktörer kan fortsätta påpeka saker man vill begränsa. SD är också måna om yttrandefriheten då man anser att i det stora hela är den viktig för att uppmuntra tolerans och olikartade åsikter. Även om man inte håller med varandra, så är det viktigt att få uttrycka sig fritt ändå. Man anser att yttrandefriheten är viktig för rationellt agerande hos individer och partiledarna då man uppmanar till en lugn och rationell diskussion kring yttrandefrihetens gränser. Vill man tvärtemot ta ett förhastat beslut som man menar resterande partier vill göra, är detta irrationellt och visar på svaghet. SD anser att de agerar i det svenska folkets intresse, och att de inte bör anpassa sig till andra gruppers krav eller känslor. Snarare vill man att folk som inte kan acceptera vårt sätt att leva på i Sverige, inte längre ska vara kvar i landet. Att ge efter för påtryckningar och begränsa yttrandefriheten är farligt då det betyder att andra makthavare får kontroll och makt över Sverige som land och dess lagstiftning och samhälle. Ur det här perspektivet ser vi också att SD:s argument landar i att man är för yttrandefriheten.

Skadepincipen: Man kan argumentera för att SD bryter mot J.S Mills princip om att man inte bör skada andra genom sina handlingar eller ord. Av alla uttalanden och yttranden som SD har gjort angående koranbränningarna så är det uppenbart att partiet ignorerar de negativa konsekvenserna av koranbränningar, bland annat kränkning av minoriteter och utsatta grupper i samhället, våld och terrorhot. Enligt dem anser man att skadan på Sverige

och svenskar blir större av att komma överens om en eventuell begränsning av yttrandefriheten.

7.2 Socialdemokraterna

Sociologiskt institutionalism: S försvarar de rådande normerna och värdena i det svenska samhället. Sverige är ett öppet, demokratiskt, tolerant och inkluderande land och i diskussionerna som förs angående koranbränningar kan man tydligt se deras politik i att de vill upprätthålla en gemensam identitet och kultur som bygger på mångfald, solidaritet och socialdemokrati. Här ser man snarare att man kan diskutera en eventuell begränsning av yttrandefriheten. Att man ställer sig positivt till en utveckling av rådande lagstiftning visar på att man vill öka institutionens sociala legitimitet. Man vill göra sitt bästa för att respektera Sveriges lagstiftning och värderingar, därför vill man diskutera kring en åtgärd som innebär minimal förändring av nuvarande lagstiftning och samtidigt visa respekt för de människor och intressen som blir utsatta och påverkade negativt av koranbränningarna.

Rational choice institutionalism: Koranbränningarna ses som ett olämpligt sätt att uttrycka sin åsikt då det är förtryckande och hotfullt. Det är en irrationell och vårdslös handling som hotar den svenska tryggheten och demokratin. S anser att man inte ska ge efter för utländska påtryckningar, men den nationella säkerheten bör ändå tas i beaktning. S anser själva att de agerar i det allmänna intresset genom att uppmuntra statsministern till att hålla partiledardebatt och dialog kring yttrandefriheten i relation till koranbränningarna då det är den rationella vägen.

Skadepincipen: Man kan säga att S respekterar och följer J.S Mills princip om att man bör undvika att skada andra människor genom olämpliga/skadliga handlingar eller ord. Man tar hänsyn till det förtryck och hot som minoriteter och utsatta grupper i samhället upplever av koranbränningar. Vidare tas terrorhotet och den förvrängda bilden av att

Sverige skulle vara ett intolerant och hatiskt land på allvar. S hävdar att de har ett ansvar att skydda andra från sådana handlingar.

7.3 Moderaterna

Sociologisk institutionalism: Av analysen ser man att M har en mer neutral ståndpunkt kring yttrandefriheten och koranbränningarna. De försöker anpassa sig till de föränderliga normerna och värdena i det svenska samhället men lägger samtidigt stor vikt vid att säkra stabiliteten och bevara en stabil identitet i samhället. M värderar både individens frihet och grundlagsstadgade rättigheter. Men söker samtidigt en balans och harmoni i samhället. Det reflekterar deras liberal-konservativa politik väldigt mycket då man söker en balansgång mellan förändring och det som ”alltid” varit och fungerat. Man kan argumentera för att M enligt det här perspektivet både är för yttrandefriheten då man försvarar den, men samtidigt är mot den och kan tänka sig någon typ av inskränkning för att stärka den sociala legitimiteten då alla måste respekteras i samhället, men även att Sveriges säkerhet bör tas i beaktning.

Rational choice institutionalism: Koranbränningarna är ett lagligt sätt att uttrycka sina åsikter, men kan utgöra en säkerhetsrisk likaväl som de anses vara olämpliga. Ur det här perspektivet ser man återigen att M håller en slags neutral position där man anser att mycket måste vara lagligt och att de respekterar Sveriges demokrati och lagstiftning. Samtidigt är de öppna för en diskussion kring balansen mellan yttrandefriheten och koranbränningarna då man anser att det finns en risk att det hotar stabiliteten både inom Sverige och Sveriges relationer till utlandet. Man har även tillsatt en utredning kring ordningslagen. Man vill undersöka om det finns utrymme i lagen för en eventuell begränsning av friheten att bränna religiösa skrifter hursomhelst om det hotar Sveriges säkerhet. Det rationella agerandet här är att en utredning tar lång tid, man kan räkna med åtminstone 1 år och förhoppningen då är att man strategiskt räknat ut att genom att man tillsatt en utredning har man visat på att man inte står helt handlingsförlamad, utan är villig att se över rådande lagstiftning samtidigt som man respekterar den lagstiftning vi

har i dagsläget. Det bästa som hade kunnat hända är att det går så pass lång tid att man "glömmer bort" koranbränningarna och att hoten och påtryckningarna försvinner. På så sätt behöver man inte ändra lagstiftningen och man har avvärjt problemet genom en strategisk kalkyl och välgenomtänkt plan.

Skadep principen: Återigen ser vi att M söker kompromissa med att man inte ska skada människor genom sina handlingar eller ord, men också har rätt att uttrycka sina åsikter så länge det är lagligt. M uttrycker att det inte är lämpligt att kränka andra men att de samtidigt har en skyldighet att respektera lagen och inte inskränka yttrandefriheten. Därför har man tillsatt en utredning för att man inte ska göra en inskränkning helt i onödan som innebär större skada, eller att det stjälper mer än vad det hjälper.

Sammanfattningsvis vill jag tillägga att yttrandefrihetens gränser är en svår fråga att navigera i, som tidigare nämnts i inledningen. S är det enda partiet i den här studien som uttryckt att man kan tänka sig någon form av begränsning medan SD är emot och M håller sig mer neutralt. Som vi sett kan M:s neutralitet eventuellt tyda på en politisk taktik men det kan vi inte veta säkert. Trots påtryckningar vid flera tillfällen har Sverige ännu inte infört något förbud mot att bränna koraner och den politiska debatten verkar sakta avta. Det återstår att se om detta kommer att förändras i framtiden.

8 Vidare forskning

I det avslutande avsnittet kommer jag gå igenom mitt förslag till vidare forskning inom ämnet som studerats i den här uppsatsen.

Något jag funderat på efter att ha genomfört min studie är huruvida en kvantitativ metod hade passat för forskningsproblemet. Svenska institutet har redan skrivit att de planerar att genomföra en studie av hur rapporteringen om koranbränningarna uppfattats utomlands men har fortfarande inte gjort det. Det jag skulle vilja föreslå går i linje med det SI har tänkt göra. Man hade kunnat räkna antalet gånger Sverige porträtteras negativt i

utlandsmedier, i synnerhet muslimska länder. Här skulle en kvantitativ innehållsanalys kunna användas som metod då den används för att räkna, eller mäta något i texter (*Boréus & Kohl 2018, 50*). Den här studien har en kvalitativ och tolkande ansats. Inkluderingen av en kvantitativ metod skulle dock ha kunnat ge värdefulla data, särskilt mot bakgrund av den negativa nyhetsbevakningen av Sverige. Den här typen av forskning skulle kunna ge ett betydande bidrag till det statsvetenskapliga området. Den kvantitativa metoden har fördelen att den ger konkreta data, vilket gör det möjligt att observera konkreta siffror som visar om spridningen av nyheter om Sverige som ett islamofobiskt land lett till en försämrad bild av Sverige i muslimska länder och i förlängningen bidragit till ett ökat terrorhot. Genom resultatet av den kvantitativa forskningen kan man sedan fundera kring åtgärder som hade kunnat minimera den negativa påverkan Sverige och dess befolkning får utstå.

9 Källförteckning

Andersson, P, och Kjellmer, J.R. (2023) Här är tidigare Koranbränningar, *SVT Nyheter*, 2 augusti. <https://www.svt.se/kultur/har-ar-tidigare-koranbranningar> (Hämtad: 2023-10-17).

Bell, M. C. (2021) John Stuart Mill's Harm Principle and Free Speech: Expanding the Notion of Harm. *Utilitas*. [Online] 33 (2), 162–179.

Bergman, M. (u.å). *Tryckfrihet*. Riksarkivet. <https://riksarkivet.se/artiklar-kring-tf250> (Hämtad: 2023-11-01).

Bergström, L. (u.å). Utilitarism. *Nationalencyklopedin* <http://www.ne.se/upplagsverk/encyklopedi/lang/utilitarism> (Hämtad 2023 11-29).

Bergström, G. & Svärd, P.A. (2018) Idé- och ideologianalys. Boréus, K. & Bergström, G (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur. sid. 133–176.

Boréus, K. & Kohl, S. (2018) Innehållsanalys. Boréus, K. & Bergström, G (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur. sid. 49–89.

Ekström, K. (2023). Danmark vill förbjuda koranbränning. *TV4*, 25 augusti. <https://www.tv4.se/artikel/qpUZuf6dJwYLTCAh4UM3F/danmark-vill-foerbjudakoranbraenning> (Hämtad 2023-11-1).

Eriksson, L. (2011) *Rational choice theory : potential and limits*.

Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Esaiasson, P. et al. (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan. Stockholm: Wolters Kluwer.

Hall, P. A. & Taylor, R. C. R. (1996) *Political Science and the Three New Institutionalisms: 96/6*. MPIFG discussion paper.

Hallsenius, H. (2023). Kristersson: Stater vill skada Sverige, *SVT nyheter*, 26 juli. <https://www.svt.se/nyheter/reaktioner-pa-koranbranningar?inlagg=5a678a0dc9b14b8156c549319ff798ad>

(Hämtad: 2023-11-30).

Hansson, A. et al. (u.å). Sverigedemokraterna. *Nationalencyklopedin* <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverigedemokraterna>

(Hämtad 2023-11-29).

Justitiedepartementet (2023). *Yttrande- och demonstrationsfrihet i Sverige* Stockholm: Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2023/01/yttrande--och-demonstrationsfrihet-i-sverige/> (Hämtad: 2023-10-31).

Justitiedepartementet, Statsrådsberedningen (2023). *Säkerhetspolisen har beslutat om höjd terrorhotnivå* Stockholm: Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2023/08/sakerhetspolisen-har-beslutat-om-hojd-terrorhotniva/> (Hämtad 2023-10-24).

Lowndes, V. (2018). Institutionalism. Lowndes, V. et al. *Theory and methods in political science*. Fjärde upplaga. London: Palgrave. sid. 54–74.

Mill, J. S. (1859, nytryck 2012) *On liberty*. Cambridge: Cambridge University Press.

Moderaterna (2021). *Idéprogram: Frihet och ansvar*

https://moderaterna.se/app/uploads/2022/01/Ideprogram_digitalt_9dec.pdf

(Hämtad: 2023-11-01).

Nylund, M. (2023). Finlands strafflag skyddar trosfriden men lagen anses problematisk: ”Hädelse kan betyda vad som helst”. *Svenska Yle*, 4 september.

<https://svenska.yle.fi/a/7-10040969> (Hämtad 2023-11-03).

Petäjä, U. (2006) *Varför yttrandefrihet?: Om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*. Diss. Växjö universitet.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:206765/FULLTEXT01.pdf>

Protokoll 2022/23:118. *Fredagen den 2 juni*. Svar på interpellation 2022/23:314 om koranbränningar och svensk yttrandefrihet.

Protokoll 2023/24:3. *Onsdagen den 13 september*. Partiledardebatt 8§

Regeringen (2023). *Offentlighetsprincipen - kortfattat om lagstiftningen*. Stockholm: Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/grundlagar-och-integritet/offentlighetsprincipen---kortfattat-om-lagstiftningen/> (Hämtad: 2023-11-22).

Socialdemokraterna (2023). *LIVE: Gemensam pressträff med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet*. YouTube.

https://www.youtube.com/watch?v=R_WK_dhlnSU (Hämtad: 2023-10-27)

Socialdemokraterna (2022). *Ideologi - den demokratiska socialisten*.

<https://www.socialdemokraterna.se/vart-parti/om-partiet/ideologi>

(Hämtad: 2023-10-20).

Socialdemokraterna (2023). *Magdalena Anderssons sommartal, 27 augusti 2023*. Socialdemokraterna. <https://www.socialdemokraterna.se/vart->

[parti/vara-politiker/magdalena-andersson/tal/magdalena-anderssons-sommartal-27-augusti-2023](#) (Hämtad: 2023-10-27)

Svenska Institutet (2023). *Koranbränningen 2023*

<https://si.se/koranbranningen-2023/> (Hämtad 2023-10-24).

Sverigedemokraterna (2023) *Jimmie Åkessons sommartal* via TT

<https://via.tt.se/pressmeddelande/3363476/jimmie-akessons-sommartal?lang=sv> (Hämtad: 2023-10-20).

SVT nyheter (2023). *SVT:s roll*. <https://omoss.svt.se/svts-roll.html>

(Hämtad: 2023-12-01).

World Values Survey (2023). *Findings and Insights*.

<https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp?CMSID=Findings&CMSID=Findings> (Hämtad 2023-10-24).